

Bijlage 3 : Tekst Inferno canto X

Ora den va per un secreto calle,
tra 'l muro de la terra e li martìri,
lo moi maestro, e io dopo le spalle. 3

'O virtù somma, che per li empì giri
mi volvi, ' cominciài, 'com'a te piace
parlami, e sodisfammi a' miei disiri. 6

La gente che per li sepolcri giace
potrebbe si veder ? già son levati
tutt'i coperchi, e nessun guardia face.' 9

E quelli a me: 'Tutti saran serrati
quando di Iosafat qui torneranno
coi corpi che là sù hanno lasciati. 12

Suo cimitero da questa parte hanno
con Epicuro tutti suoi seguaci,
che l'anima col corpo morta fanno 15

Però a la dimanda che mi faci
quinc'entro satisfatto sarà tosto,
e al disio ancor che tu mi taci.' 18

E io: 'Buon duca, non tegno riposto
a te mio cuor se non per dicer poco,
e tu m'hai non pur mo a ciò disposto.' 21

'O Tosco che per la città del foco
vivo ten vai così parlando onesto,
piacciati di restare in questo loco. 24

La tua loquela ti fa manifesto
di quella nobile patria natio
a la qual forse fui troppo molesto.' 27

Subitamente questo suono uscìo
d'una de l'arce ; però m'accostai,
temendo, un poco più al duca moi. 30

Ed el mi disse: 'Volgiti! Chef ai?
Vedi là Farinata che s'è dritto:
da la cintola in sù tutto 'l vedrai.' 33

Io avea già il mio vison el suo fitto;
ed el s'erga col petto e con la fronte
com'avesse l'inferno a gran dispetto. 36

E l'animose man del duca e pronte
mi pinser tra le sepulture a lui,
dicendo: 'Le parole tue sien conte.' 39

Nu gaat hij, 'n afgelegen pad langs, tussen
de muren van de stad en 't martelveld,
mijn meester, en ik volg hem op zijn schreden. 3

'O hoogst vermogen, U,'zei 'k, 'die mij zo
wenst rond te voeren door de Hellekringen,
voldoe aan mijn verlangen en vertel: 6

de mensen die hier in die graven liggen,
zijn die te zien ook? Want de deksels, kijk,
staan alle open, niemand die de wacht houdt.' 9

En hij: 'Ze zullen zich dán sluiten als
men uit 't dal van Josaphat hier terugkeert
mét 't lichaam dat men boven achterliet. 12

Hier ligt begraven Epicurus, samen
met heel zijn aanhang: al degenen die
de ziel ook, mét dat lichaam, laten sterven. 15

Dus aan 't verzoek dat jij mij deed, wordt hier,
in deze kring, weldra voldaan, en tevens
aan die wens die jij nog voor mij verzwijgt.' 18

'Mijn gids, 'k verberg mijn hart voor u alleen
maar
omdat ik u slechts weinig zeggen wil
- iets wat u mij al menigmaal op 't hart bond!' 21

'Toscaan, jij die hier door de stad van vuur bij
leven gaat, zo hoofs, zo sierlijk sprekend:
houd even in hier, wat 'k je bidden mag. 24

Je spraak verraadt dat jij met mij gemeen hebt
dat edele vaderland, waaraan ikzelf
misschien wel te veel onheil heb berokkend!' 27

't Was dit geluid dat plotseling uit één der
tombes opsteeg – iets wat maakte dat ik,
bevreesd, wat dichter opschoof naar mijn gids. 30

Maar deze zei : 'Wat doe je? Draai je om weer!
Kijk: Farinata heeft zich opgericht
je zult hem helemaal zien, vanaf zijn middel.' 33

Maar reeds had ik mijn blik op hem gericht;
hij rees, de borst vooruit, het hoofd geheven,
als had de Hel hem met dédain vervuld. 36

De drieste, prompte handen van mijn leidsman
bewogen mij door 't grafveld naar hem toe,
terwijl hij zei: 'Kies wél de juiste woorden!' 39

Com'io al piè de la sua tomba fui,
guardommi uin poco, e poi, quasi sdegnoso
mi dimandò: 'Chi fuor li maggior tui?' 42

Io ch'era d'ubidir disideroso,
non gliel celai, ma tutto gliel'apersi;
ond'ei levò le ciglia un poco in suso; 45

poi disse: 'Fieramente furo avversi
a me e a miei orimi e a mia parte,
sì che per due fiate li dispersi.' 48

'S'ei fur cacciati, ei tornar d'ogne parte,'
rispuos'io lui, 'l'una e l'altra fiata;
ma i vostri non appreser ben quell'arte.' 51

Allor surse a la vista scoperchiata
un'ombra, lungo questa, infino al mento :
credo che s'era in ginocchie levata. 54

Dintorno mi guardò, come talento
avesse di veder s'altri er meco;
e poi che 'l sospecciar fu tutto spento, 57

Piangendo disse: 'Se per questo cieco
carcere vai per altezza d'ingegno
mio figlio ov'è perché non è teco?' 60

E io a lui: 'Da me stesso non vegno:
colui ch'attende là per qui mi mena
forse cui Guido vostro ebbe a disdegno.' 63

Le sue parole e 'l modo de la pena
m'avean di costui già letto il nome;
però fu la risposta così piena. 66

Di subito drizzato gridò: 'Come?
dicesti 'elli ebbe'? non viv'elli ancora?
non fiere li occhi suoi lo dolce lume?' 69

Quando s'accorse d'alcuna dimore
ch'io facea dinanzi a la risposta,
supin ricadde e più non parve fora. 72

Ma quell'altro magnanimo, a cui posta
restato m'era, non mutò aspetto,
né mosse collo, né piegò sua costa: 75

e sé continuando al primo detto,
'S'elli han quell'arte,' disse, 'male appresa,
ciò mi tormenta più che questo letto. 78

Ma non cinquanta volte fia raccesa

Zodra ik onder aan zijn tombe stond
zei hij, me even aanziend, haast misprijzend:
'Vertel me eens van wie je afstamt, jij!' 42

En ik daarop, maar al te graag gehoorzaam,
onthulde alles en verheelde 'm niets.
Waarop de schim zijn wenkbrauw even optrok:45

'Dat waren doodsvijanden, van mijzelf,
mijn vaderen, én van mijn partijgenoten,
zodat ik hen tot tweemaal toe verdreef.' 48

'Ze mogen dan verjaagd zijn, maar zij keerden
wel beide malen terug, van overal,
- een kunst die uw partij maar niet kon leren!' 51

Toen rees vanuit de tombe naast hem op
Een andere schim tot aan zijn kin; die had zich,
Geloof ik, op zijn knieën gericht. 54

Hij speurde rond mij, wou zich vergewissen,
zo leek het, of 'k een ander bij me had.
Maar toen, toen hij geheel was uitgekeken, 57

begon hij 'n klacht: 'Als jij op eigen kracht in
deze blinde kerker rond kunt waren:
waar is mijn zoon? En waarom niet bij jou?' 60

Mijn antwoord: 'k Ben niet uit mijzelf gekomen;
hij die daar staat te wachten, gidst me hier
wellicht naar één op wie uw Guido neerzag.' 63

(Uit wat hij zei, de aard ook van zijn straf,
had ik zijn naam meteen al kunnen lezen:
daarom kon 't antwoord zo volledig zijn.) 66

Maar hij, ineens recht overeind staan,
schreeuwde:
'Wát zeg je: neerzag? Leeft hij dan niet meer?
Het lieve licht treft al niet meer zijn ogen?' 69

En toen hij merkte dat ik niet meteen
een antwoord gaf, maar daarmee even talmde,
viel hij terug, en liet zich niet meer zien. 72

Maar de ander, 't fiere personage dat mij
had stil doen houden, bleef onaangedaan:
hij hief zijn hoofd niet, noch bewoog hij
zijwaarts. 75

'Als zij,' zo zette hij 't gesprek weer voort,
'als zij, zoals je zei, die kunst niet leerden,
kwelt mij dat meer dan deze ligplaats hier. 78

Maar nog geen vijftig maal wordt aangestoken

la faccia de la donna che qui regge,
che tu saprai quanto quell'arte pesa. 81

Es tu mai nel dolce mondo regge,
dimmi: perché quel popolo è sì empio
incontr' a' miei in ciascuna sua legge?' 84

Ond'io a lui: 'Lo strazio e 'l grande scempio
che fece l'Arbia colorata in rosso,
tal orazion fa fer nel nostro tempio.' 87

Poi ch'ebbe sospirando il capo mosso,
'A ciò non fu' io sol,' disse, 'né certo
sanza cagion con li altri sarei mosso. 90

Ma fu' io solo, là dove sofferto
fu per chiascun di tòrre via Fiorenza,
colui che la difesi a viso aperto.' 93

'Deh, se riposi mai vostra semenza,'
prega' io lui, 'solvetemi quel nodo
che qui ha 'nviluppata mia sentenza. 96

El par che voi veggiate, se ben odo,
dinanzi quel che 'l tempo seco adduce,
e nel presente tenete altro modo.' 99

'Noi veggiam, come quei c'ha mala luce,
le cose,' disse, 'che ne son lontano;
contanto ancor ne splende il sommo duce.102

Quando s'appressano o son, tutto è vano
nostro intelletto; e s'altri non ci apporta,
nulla sapem di vostro stato umano. 105

Però comprender puoi che tutta morta
fia nostra conoscenza da quel punto
che del futuro fia chiusa la porta.' 108

Allor, come di mia colpa compunto,
dissi: 'Or direte dunque a quell caduto
che 'l suo nato è co'vivi ancor congiunto; 111

e s'i' fui, dianzi, a la risposta muto,
fate I saper che 'l fei perché pensava
già ne l'error che m'avete soluto.' 114

E già 'l maestro mio mi richiamava;
per ch'i' pregai lo spirto più avaccio
che mi dicesse chi con lu' istava. 117

Dissemi: 'Qui con più di mille giaccio:
qua dentro è 'l secondo Federico,
e 'l Cardinale; e de li altri mi taccio.' 120

't gezicht der maan, de vrouwe die hier heerst,
of gij zult weten wat die kunst zo zwaar maakt!
81

Zo waar jij 't lieve leven terug mag zien:
vertel me wat dat volk in al zijn wetten zo'n
afkeer heeft bezorgd van mijn geslacht.' 84

En ik tot hem: 'De slachting en het bloedbad dat
de Arbia rood gekleurd heft, doet bij ons een
wraakgebed opstijgen zonder einde.' 90

Maar zuchtend schudde hij daarop zijn hoofd
en zei: 'k Was daarin niet alleen, en zeker niet
zonder reden had ik meegedaan. 90

Maar wél alleen heb ik, toen ik alleen duldden
dat heel Florence bruusk werd weggevaagd,
de stad verdedigd, frank en onverholen.' 93

'Zo waar als rust mag vinden, ach! uw zaad:
wil mij,' verzocht ik hem, 'die knoop ontwarren
die hier mijn inzicht nog zozeer verstrikt. 96

Het schijnt, als ik goed hoor, dat u vooruitziet
datgene wat de tijd pas later bréngt,
maar dat 't er met het heden anders voorstaat.' 99

'Wij zien wat ver is wél, gelijk een mens
die schaars wordt bijgelicht,' was 't antwoord,
'zo'n schijnsel gunt ons nog de Hoogste Gids.102

Maar komt of is 't vlakbij, dan schiet ons inzicht
geheel te kort; als iemand 't ons niet meldt
ontgaat ons alles over 's mensen toestand.105

Dus jij begrijpt weld at een wisse dood
ons weten wacht als 't tijdstip aan zal breken dat
zich de toegang tot de toekomst sluit.' 108

Toen voelde ik schuldbesef mij pijnlijk steken
en 'k zei: 'Zegt u de teruggevallen man:
zijn zoon verkeert nog onder hen die leven! 111

Als ik daarnet geen antwoord gaf maar zweeg
doe hem dan weten dat 'k nog in de dwaling
bevangen was waar u mij van genas.' 114

Maar 'k werd al teruggeroepen door mijn meester
zodat ik met méér haast de geest verzocht
mij nog te zeggen wie daar bij hem waren. 117

Hij zei: 'Met meer dan duizend lig ik hier:
hierbinnen is nog Frederik, de tweede,
de Kardinaal, en ook – nu ja, de rest.' 120

Indi s'ascose; e io inver' l'antico
poeta volsi I passi, ripensado
a quell parlar che mi pareva nemico. 123

Elli si mosse; e poi, così andando,
mi disse: 'Perché se' tu sì smarrito?'
E io li sodisfeci al suo dimando. 126

'La mente tua conservi quell ch'udito
hai contra te,' mi commando quell saggio.
'E ora attendi qui,' e drizzò 'l ditto: 129

'quando sarai dinanzi al dolce raggio
di quella il cui bell'occhio tutto vede,
da lei saprai di tua vita il viaggio.' 132

Appresso mosse a man sinistra il piede:
Lasciammo il muro e gimmo inver' lo mezzo
Per un sentier ch'a una valla fiede, 135

Che 'nfin là sù faceva spiacer suo lezzo.

Daarmee verdween hij, waarop ik mijn schreden
naar de oude dichter wendde, nog vervuld
van wat 'k gehoord had: 't leek mij zo vijandig!
123

Hij ging op weg. Terwijl hij daar zo liep
vroeg hij: 'Vertel, waarom zo verbijsterd?'
En ik voldeed daarop aan zijn verzoek. 126

'Wat jij zo tégen jou gericht vernam net,'
beval de wijze, 'prent dat in, maar let
nu ook hierop ook' – en met gestrekte vinger: 129

'Wanneer je lieflijk wordt bestraald door haar
wier schone ogen alles zien, dan zul je
van háár vernemen heel je levensweg.' 132

En daarop richtte hij naar links zijn schreden:
naar 't midden gingen wij, wég van de muur
en langs een pad dat zich ineens in 't dal stort 135

dat bovenaan al hindert door z'n stank.